

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 20 lutego 2025 r.

Poz. 146

UCHWAŁA SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 12 lutego 2025 r.

w 90. rocznicę narodzin krwiodawstwa w Polsce

Dziewięćdziesiąt lat temu, w roku 1935 w Warszawie przy ul. Smolnej 6, z inicjatywy Polskiego Czerwonego Krzyża, utworzony został Instytut Pobierania i Konserwacji Krwi, pierwsza w Polsce placówka medyczna zajmująca się problemami transfuzjologii. Wydarzenie to wydatnie przyczyniło się do późniejszego owocnego rozwoju krwiodawstwa i krwiolecznictwa w naszym kraju.

Historia leczenia krwią sięga czasów starożytnego Egiptu, kiedy to przetaczano krew starcom, wierząc w odmładzający efekt takich zabiegów. W kolejnych stuleciach na całym świecie podejmowano próby wykorzystania w celach leczniczych tej tajemniczej, płynnej tkanki, jaką była podówczas ludzka krew. Brak dostatecznej wiedzy o jej składzie, właściwościach i różnicowaniu powodował jednak, że transfuzje kończyły się powodzeniem tylko w nielicznych sytuacjach, i to wyłącznie przypadkowo.

Początek XX wieku wiąże się z intensyfikacją badań nad możliwościami wykorzystywania krwi w lecnictwie i ratowaniu zdrowia ludzkiego. Lata trzydzieste przynoszą wielki rozwój europejskiej transfuzjologii. Znaczącą postacią wśród naukowców zajmujących się tymi zagadnieniami jest niewątpliwie Henryk Gnoiński, naukowiec związany z Polskim Czerwonym Krzyżem, autor poświęconej leczeniu krwią pracy monograficznej, która przynosi mu stopień doktora habilitowanego, a w 1938 roku zostaje wydana drukiem pod tytułem „O przetaczaniu krwi”. Książka ta przyczynia się do nowego postrzegania krwi jako środka leczniczego, a jednocześnie do popularyzacji idei honorowego krwiodawstwa.

To właśnie Gnoiński zostaje pierwszym dyrektorem instytutu przy Smolnej. Kolejne jego prace poświęcone są możliwościom konserwowania i przechowywania krwi, w efekcie czego powstaje książka „Rozwój idei przetaczania krwi”.

Po latach zawieruchy wojennej Henryk Gnoiński, jako członek Zarządu Głównego PCK, z polecenia Ministerstwa Zdrowia i swojej organizacji, począwszy od jesieni 1945 roku, rozpoczyna pracę przy organizacji stacji przetaczania krwi, łącząc ją z obowiązkami nauczyciela akademickiego w Akademii Medycznej w Gdańsku. Z obu tych aktywności zostaje zapamiętany jako gorący zwolennik krwiolecznictwa i idei honorowego krwiodawstwa.

Przytoczone fakty wydają się dostateczną podstawą, by uznać Henryka Gnoińskiego i Polski Czerwony Krzyż za „ojców” polskiego krwiodawstwa i krwiolecznictwa.

Kilka powojennych lat trwa budowa polskiej służby krwi, realizowana przez Polski Czerwony Krzyż. W latach 1947–1949 powstają stacje konserwowania i przetaczania krwi w Warszawie, Łodzi, Poznaniu, Katowicach, Gdańsku, Szczecinie, Krakowie i Lublinie. W roku 1951 powołany zostaje Instytut Hematologii w Warszawie, którego zadaniem była dalsza organizacja służby krwi w Polsce oraz naukowy i fachowy nadzór nad siecią placówek służby krwi. Polski Czerwony Krzyż na polecenie ówczesnych władz państwowych przekazał wówczas stworzone przez siebie stacje krwiodawstwa społecznej służbie zdrowia.

Kolejne lata powojennej Polski, zmiany społeczne, ekonomiczne i prawne przynoszą nieuniknione zmiany także w organizacji służby krwi. Ostatecznie od 2006 roku koordynacją działalności krwiodawstwa i krwiolecznictwa zajmuje się utworzone w tym celu Narodowe Centrum Krwi.

W Polsce do pobierania krwi i jej składników uprawnione są dziś wyłącznie: regionalne centra krwiodawstwa i krwiolecznictwa, Wojskowe Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej oraz Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Polski Czerwony Krzyż niezmiennie, we wszystkich latach organizacji i odbudowy oraz funkcjonowania publicznej służby krwi, skutecznie i efektywnie zajmuje się rekrutacją dawców krwi, bez których krwiolecznictwo nie miałoby racji bytu. Dzięki wysiłkom tej najstarszej organizacji humanitarnej w Polsce stworzony został Ruch Honorowego Krwiodawstwa, który sprawił, że krwiolecznictwo polskie oparte jest na bezinteresownie oddawanej krwi. Obecnie promocją i organizacją krwiodawstwa w naszym kraju zajmuje się wiele podmiotów, lecz nie można odmówić Polskiemu Czerwonemu Krzyżowi miana lidera na tym polu.

W 90. rocznicę utworzenia pierwszej polskiej placówki krwioleczniczej Senat Rzeczypospolitej Polskiej wyraża najwyższe uznanie Polskiemu Czerwonemu Krzyżowi, honorowym dawcom krwi oraz innym instytucjom i organizacjom, które w trosce o zdrowie i życie współobywateli dbają, by w naszym kraju nigdy nie zabrakło najcenniejszego leku – krwi.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Marszałek Senatu: *M. Kidawa-Błońska*